

ऐतिहासिक पत्रस्तम्भ

स्वस्ति श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री ३ दाज्यैज्यू लेफटेन जनरल वषत जङ्ग कुवर राणाजी वर्मणां चरणतल ईत श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत् सम्सेर जङ्ग कुवर राणाजी वर्मणकस्य कोटी कोटी सेवापूर्वक पत्रमिदम् याहां कुसल ताहां कुसल चाहिये आगे याहांको समाचार भलो छ उप्रान्त संज्या-कालमा हिजो झुगादेषि ३ कोस बडो दुस्मनका विकट हाभ्रातर्फबाट पक्रदा उनीहरूले हात जोड्दा हाभ्रातर्फबाट पनि फेर गरी लडाईं पन्यो दुस्मनको र हाभ्रो येति परे उती परे भन्या थाहा केही भयाको छैन केही पल्टन याहां पठाइवक्सनुभया हजुरको पनि मेरो पनि मजगुत ठहर्दो हो हजुर पनि केरुडमा चाडै गरि पाल्नु भया वढिया होला ताहांको मुलुकी काजकाम र जंगी काजकामलाई मेजर कपतान सुमेतसिंहले विन्ति चढाई पठाउनुया छन् सुमेतसिंहले विन्ति चढायापछि सुमेतसिंहलाई झुगातर्फ पठाईवक्सनुहोला इति सम्बत् १९१२ साल मिति बैसाष वदि ३० रोज ३शुभम्-

स्वस्ति श्रीमद्राजकुमार कुमारात्मज श्री कम्पांडर इन चिफ जनरल रणउदिसिंह कुवर राणाजीका चरणतल डेपु घुंपाको लामा र गादान घुंपाको लामा चार काजीका मानिस टिगरी पालो बसनुया धैबुंको षजंचीहरूका सलाम सलाम सलाम हामीहरू ताहा चौडामा आउनुयाहरूलाई ततपनिमा क्षेकथना नहुनुया हामी लामाहरू राचारिय जति भयका सबैलाई राहदानी लेषी बक्साउनुहोला ताहा पुग्नेपछि गुण हामीले सो जोडनुया काम गरूला इतिसमावत १९२२ साल मिति काति सुदि १४ रोज शुभम्-

श्री हिमालय ध्वज

१

स्वस्ति श्री मन्निजदोर्दण्डकमलकलितकरालकरवालनिरा-कृतारिकदंब श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री श्री श्री प्राइममिनिष्टर यान् कम्पाण्डर इन चिफ जनरल दाज्यैज्यू जगंबहादुर कुवर राणाजि वर्म चरण कमलतलेषु

इत मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री विकिटियर जनरल खडग वहादुर कुवर राणाजीको कोटि कोटि दण्डवत् सेवा सत पूर्वक पत्रमिदम् इत निक ताहा हजुरको गात सदा सर्वदा कुसल मंगलोदय रहनुभया मेरो प्रतिपाल उद्धार होला आगे यंहांको समाचार आसिर्वादले भलो छ माघ सुदि ११ रोज १ मा र फागुन वदि ४।६ रोज ३।५ मा लेषि-वक्स्याको सिक्षापत्र दस्षतसमेत फागुन वदि १/६/११ रोज ६/१/३ मा आईपुग्यो विस्तार बुद्धि सिर चन्हायां उप्रान्त रसद भन्याको रसिद पाएनौ भनी कोही कराउन आया रसिद नदियाको ठहन्थो भन्या दोचन्दा जरिवाना होला गोदाममा चावल नबुझी बुझ्यां भन्या कित्या रसिद गरिदियाको ठहन्थो भन्या हातकलम हुनुयाछ भनी रसद भन्या लेषनुयाहरू लाई उदि दिनुया काम गर भन्या र हाभ्रा मुलुक तराईमा घेति कमाई गरी वस्छौ भनी स्वास्नी समेत ली जानुयालाई जान दिनु यस्ताको राहदानी गन्या जिम्मा हालनुयालाई जरिवाना हुदैन भन्या ऐन भयाको छ सोवमोजिम उदि दिनु भनी लेषिवक्स्यावमोजिम रसद भन्या लेषनुयालाई र गौडा गौडाका अमलाहरूलाई उदि दिनुया काम भया सुगिम राजाले आफना राजीखुसी सग घोडा चिजविजका भारी पठायो ग-या तैले मानिससाथ गरि याहां पठाइदिनुया काम गर भनी मजि आयावमोजिम सुषिमवाट आयाको लामा २ ले घोडा २ र अरू भारिसमेत ली आया इनहरूलाई सिपाहि साथ लगाई फागुन वदि १२ रोज ४ मा याहांवाट तेस्तर्फ रवाना गरिपठाउनुया काम ग-या हजुमा दाषिल हुनन् याहां आउनुया नयां पल्टनको नाउं... १.. र तेस पल्टनलाई पिपा १०० जमदार २ हवलदार २ भर्ना गर्नु भन्या लेषि गयाको हो पुराना पल्टनमा ५० जना मात्र ताहां गयाको हुनाले तेतिले पुगेन भनी तेसमाथि थप पिया जमादार ३ हवलदार ३ पिया १५० थपि अघि लेषिगयासमेत जम्मा पिपा जमदार ५ हवलदार ५ पिपा १५० भर्ना गर्नुपन्यो सोवमोजिम भर्ना गर भनी मजि आयो सिर चन्हायां अघि पिपा जमदार २ हवलदार २ पिपा १०० को ताकीती ग-याको थियो अत्र मजिबमोजिम फेरि जिल्ला जिल्ला मा हुदा सिपाहि षटाई भोटे किराति प्रजा जातहरू झिकाई पिपा जमदार ५ हवलदार ५ पिपा २५० भर्ना गन्यां

काम गरूला .. १ .. पल्टन पनि फागुनमा १०/८ दिन जांदा याहांवाट हिंड्छन् ताहां डेरा छाउनिको तयार गरी पल्टन नयां छ याहां पुग्यापछि सधाउनु सिकाउनु भनी लेषिवक्स्याका अर्थ डेरा छाउनिलाई पनि तयार गर्न लायाको छ पल्टन याहां आइपुग्यापछि र सधाइ तयार पनि गराउला म सिकारजू पुग्यापछि ताहांवाट तैले दिगर्चा हान्न जानुपर्न्या छ आफुलाई चाहिन्या रसत खजाना समेतको ताकिति गरी राषन्या काम भया बढिया होला भनि मजि आयो सिर चह्यायां रसत षजानाको बरोवर ताकिति गरी राष्याको छ हजुरको सवारि सिकारजू पुगी हजुरबाट मजि आयावमोजिम याहांवाट मैले पनि आफुलाई चाहिन्या रसत षजाना गैह्रको तयार गरि फौज ली दिगर्चा हान्न जान्या काम गरूला अकवाल र हजुरको छ सेषे सहर भन्याको षामको मुलुक हो कि ह्लासाको हो तेस्को तहकित षवर लेखिपठाउन्या काम गर भनी लेषिवक्स्याका अर्थ स्यांगे सहर भन्याको १ वालुचुंदे देषि ५।७ दिनको वाटो रहेछ त्यो भन्या ह्लासाको हो भन्छन् सेषे सहर भन्याको १ ह्लासा देषि पुंडो ४।५ दिनको वाटो छ भन्छन् षामको राजा आफनो फौज ली सेषे सहर आयाको छ भन्या षवर अधि वालुचुंवाट लेषिपठाउदा हजुरमा पाया सुन्याको षवर विन्ति चह्याई पठायाको हो अत्र र कुनचाहिं सहरमा त्यो राजा फौज ली वस्याको रहेछ फेरि तहकित वृझी हजुरमा विन्ति चढाई पठा- उन्या काम गरूला लंगुरपार चेवा गर्न जान्या मध्ये दोसाधदेखि ५ । ७ दिनको वाटोसंम पुगि चेवा चर्चा वुझि रसत वोकन्या जनावर जांचि ल्यायाको र षैषवर ल्यायाको विजक फर्दै चह्याई पठायाको छ हजुरमा जाहेर होला अरू चेवाहरू आइपुग्याका छैनन् हाभ्रा सिवाना- भित्रका चौरि भेडाहरू वालुचुं तोपकेगोलाको भन्या जाची मुचुल्का समेत आइपुग्यो हटिया च्यांतांतिर जान्याहरू अलिक दिन वेराम हुन गयाछन् र आइपुग्याका छैनन् २ । ४ दिनमा ती पनि आइपुग्यापछि सवै जम्मा गरी हजुरमा चह्याई पठाउंला मैले दिगर्चा हान्न जांदा रसतलाई ता जोपायाका चौडि भेडा षचरहरूलाई बोकाई लैजाउंला ४ तोपको र २००० नालको षजना असवाफ गैह्र यति ३। ४ सै पिया षलासिले मात्रै उठाई सकन्या छैनन् वालुचुं संम ता दुनियालाई वेगारीमा बोकाई पुन्याउला तहांदेषि लंगुरपार लैजानालाई यसमाफिक गर्नु भन्या सिक्षाथिको मजि आयावमोजि ताकिति गर्न्या काम गरूला जो मजि यहां आजसंम षजना तयार भयाको र रसत भरियाको चलान भयाको तेरिज हजुरमा चढाई पठायाको

छ जाहेर होला ताकिति र बरावर भयाको छैन रसतका भारि रोजको हजार वाह्र संसंम बरोवर चलान हुदैछ याहांदेषि अरू षजाना तयार भयाको र रसत चलान भयाको हजुरमा पछि विन्ति चह्याई पठाउला र हजुरमा जाहेर होला याहां रहन्या पल्टनलाई फिजवा- नपिछे १७ गठा तयार भयो अत्र याहां सिसा वारूद वांकि रह्याको छैन ताहांबाट..१.. पल्टन आउदा निज पल्टनलाई चाहिन्या षजाना असवाफ ताहींवाट पठाइवक्स्या वढिया होला..१..पल्टनलाई रैवन्दिवमोजिम १२ साल वैसाष वदि १ रोजदेषि मैह्लावारी दर्माहा वाडिदिनु भनी मजि आयाका अर्थलाई यस किरातको ११ सालको तहसिल तैले गर्नुपर्दै भन्या हजुरवाट अधि मलाई मजि भै पुराना कामदार षारिज हुंदा आजसंम तहसिल भयाको छैन साविकवमोजिम तहसिल गन्याको भया आजसंम आधा तहसिल हुन्या थियो अत्र र कुन वेहोरासंग तहसिल गरी वैसाषदेषि दर्माहा वाडन्या काम गरं यस वेहोरासंग मानिसको वन्दोवस्त गरी असुलतहसिल गर्नु भन्या सिक्षाति मेहेर भै आया मजिवमोजिम वन्दोवस्त गर्न्या काम गरूला ज्यादा गातका छेम कुसलसहित सिक्ष्यातिको कृपापत्र मेहेर हुंदै रह्या उद्वार होला विज्ञचरणेषु किमधिकम् इति सम्बत् १९११ साल मिति फागुन वदि १४ रोज ५ मुकाम धनकुटा सुभम् - - - - -

श्री ५ सर्कार

१

अजि - - - - -

उप्रान्त गरिपर्वर श्रावण सुदि ९ रोजका दिन कुतिवाट रवाना भै आयौं हजुरका पुन्यप्रतापले सवै लस्करलाई भैरवलंगुरमा पनि कसैलाई केहि भयेन ताहांका भोट्याहरू पनि यतिका लस्करमा एक जनालाई पनि केहि भयेन भनि आश्चर्य मानिरह्या टिगरिमा पुग्दा पनि टिगरिका ताचेले भोट्या सिपाही जना १०० लाई हामी पुग्दामा वालिफैरको सलामी ३ फेरा बढाई गन्या देरा दंडा पनि षटाइदिया अधिका काजीहरूले भैभारदारहरूकहां भेटघाट गर्नालाई अधिबाट आफुले भेटघाट गर्न जान्या गन्या रहेछ मैले र अधिवाट तिमिहरू आई भेटघाट गर्न आयापछिन् पछिबाट मैले गै भेटघाट गर्न जान्या गन्याको छु टिगरिका ताचेलालाई पनि पैह्ले तेसले आई भेटघाट गर्नालाई अधिबाट आफुले गर्न आयापछिन् पछिबाट

साबिकबमोजिम कासिवाल थान १ सुपारि धानि १.. १..को चिठी ली भेटघाट गर्न गयीं श्रीभारि भन्या अड्डाअड्डामा जिम्मा लायापछि फेरि अरू अड्डामा नपुगुनुञ्चाल भारि यहां छ भन्या थाहा हुंदो रहेनछ श्रावण सुदि १५ रोजको दिन मलगायेत सिपाहीतकका हजुरका गुलाम सबै आनन्दसंग सिकारजुड पुग्यौं कुतिमा जिम्मा लायाका भारि गैह्र लस्करले चह्यायाका घोडा गैह्रको बदला हुन्या ठाउं पनि ताहीं रह्याछन् अरु र कुतिका देवाहरूसंग जिम्मा लायाका भारि गैह्र बुझि लि सिकारजुडका हाकिमलाई जिम्मा दिइसक्यौं भाद्र वदि २ रोजमा याहांबाट भारि सबै चलान गरि हामि रवाना भै जान्याछु मैले र मेरा बुद्धिले र मेरा वर्गतले पनि होइन हजुरका पुण्यप्रतापले भैभारदारहरूसंग भेटघाट कामकाज गर्दामा पनि यस कुरामा त यसो होइन भन्या गाफिल पाच्याको छैन अरु र जो भयाभरको वेहोरा ठाउं ठाउंबाट अजि लेषि चह्याई पठाउन्या काम गरुंला हरपमा उचनीच पच्याको क्षेमा राषिवक्याजावस् विज्ञे चरणेषु किमधिकम्-

सदा सेवक काजि जगत्सेर षत्रि क्षेत्रिको
कोटि २ दण्डवत् कुर्नेस कुर्नेस कुर्नेस - -

श्री ५ वादसाह

१

स्वस्ति श्री सर्वोपमायोग्येत्यादि सकलगुणगरिष्ठ राजभारोद्धरणसमर्थ श्री श्री श्री जनरल भीमसेन थापाकेषु इतः श्री दलभंजन पाडे श्री देवीभक्त षत्री अनुपसि अधिकारिकस्य पाइलागुं सलामपूर्वक पत्रमिदम् इहां कुसल छ ताहां कुसलमंगल सर्वदा चाहिये आगे यहांको समाचार भलो छ उप्रान्त ठेन्दुफुसंमको हाल सुरत ठेन्दुफुबाट लेषिपठायका चिठीले मालुम होला अधिक आशिवन सुदि ७ रोज १ का मितिमा रवाना भयाका चिठीपत्र ठेन्दुफुबाट हिड्याका पाचौं दिन कार्तिक सुदि ११ रोज २ च्वथुस्यान गाउंका वासमा सुतारिन

मार्फत आइपुग्यो अर्थ विस्तार मालुम भयो लासाका तारेन २ ले इ चिठीमा क्या लेष्याको रहेछ सो चिठी हेरी नकल उतारी हामी छेउ पठाउनु भनी हाम्रा अक्षर पड्या लिचुङलाई लेष्याको रहेछ र चिठीको नकल गरी चुङ्गेले पठायो हामी ठेन्दुफुबाट हिड्याका २६ दिनमा पुसका ३ दिन जांदा सौगातसमेत आरामसित सिंगाफु आइपुग्यौं आयाका तेस्रा दिनमा ताधि दगर्चामा आउन्या सैच्यान चुमन र चुन्दुसमेत १० जना ठूला भारदार रह्याछन् डाक्न पठायो गयुं सर्कारको क्षेम कुसल मुलुकको स्वास्थ्य बाटामा आरामसित आयाको सबै सोध्या विस्तार गन्युं बढिया शिष्टाचार राषी कोचीन तुस थैली छुरी मेवा भेडा आटा चावल च्या दुमार गैरह पान्या सराजामहरू दिया नाच समासा पनि हेरी विदा भै आयुं ३ दिन मुकाम गरी पौषका ७ दिन जांदा शुक्रवार इहांवाट हिड्छौं २६ दिनमा पैचीन पुगिन्छ भन्छन् पैचीन पुगी ..१.. को दर्शन भयापछिको विस्तार पछिबाट लेषिपठाला विज्ञेषु किमधिकं मिति सम्बत् १८७६ साल पौष सुदि ६ रोज ५ मुकाम सिंगाफु शहर शुभम् - - - - -

अजि - - - - -

उप्रान्त कार्तिक वदि ६ रोज ४ मा चक्रावस्मांग हस्ते पठाइवक्याको शिक्षेपत्र मार्ग शुदि ९ रोज ६ मा निजको वन्जार रतनवीर हस्ते आइपुग्यो हेरि विस्तार सिर चढायां वांकी चक्रवीर साहु भन्या ल्हासा आइपुगेनन् चक्रविरले माल लहना तहसिल गर्नालाई मद्दत माग्या छन् दिनु भन्या लेषिवक्याका अर्थलाई शिक्षेपत्रमाफिक निजका गुमस्ताहरूले भन्येका बेलामा मद्दत दिन्या काम गरुंला षामिद वन्दा सेवकका उत्तर अजिमा कम ज्यादा पच्याको क्षेमा वक्या जाला - - - - -

इत सदा सेवक कपतान चन्द्रमान कार्कीको कोटी डण्डवत् इति सम्बत् १९१७ साल मिति पौष सुदि ७ रोज ६ शुभम् - - - - -

